

ПРОЦЕСИ НА ТЕРМИНОЛОГИЗАЦИЯ И ДЕТЕРМИНОЛОГИЗАЦИЯ В БЪЛГАРСКАТА ЛЕКСИКАЛНА СИСТЕМА

Ваня Зидарова
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Ваня Зидарова. Процессы терминологизации и детерминалогизации в болгарской лексической системе

Българската терминология се формира по следния начин: чрез създаване на вътрешни термини, преосмисляне на нетерминологична лексика или заемстване на чужди думи. В изследването се разглеждат два противоположни процеса в терминологичната система – терминологизация (сформиране на термини и преосмисляне на нетерминологична лексика) и детерминалогизация (нетерминологично използване на термини).

Ключови думи: термин, терминологизация, детерминалогизация, българска лексическа система

Vanya Zidarova. Processes of Terminologisation and Determinologisation in The Bulgarian Lexical System

The Bulgarian terminology is formed in the following ways: by creating terms, by reconsidering non-terminological vocabulary, and by adopting loanwords. The study examines two opposite processes in the terminological system – terminologisation (making new terms) and determinologisation (transferring of terms into words commonly used in everyday speech).

Key words: terms, terminologisation, determinologisation, Bulgarian lexical system

Термините са специализирани названия (думи и словосъчетания) на научни понятия. Това са особен вид думи, притежаващи някои лингвистични особености, по които се отличават от останалата номинативна лексика.

В ономазиологично отношение термините се създават преднамерено, с научноизследователска, научноописателна цел, и не са предназначени за масова употреба, което прави комуникативната им функция по-специална.

Лексикалното значение на термините максимално се доближава до понятието, т.е. покрива се почти напълно с десигната на думата. Изследователите на терминологичната лексика смятат термините за особен вид знаци – „изкуствени“, „уговорени“, тъй като тяхното лексикално значение не възниква спонтанно, в процеса на всекидневната номинация, а се дефинира съзнателно, преднамерено (Пернишка 1977).

Термините са почти напълно лишени от свойството полисемия. Те са еднозначни думи в по-голямата си част. Самото им предназначение изключва полисемията и особено преносната употреба. Но както ще видим, част от термините, които се ползват с по-широка степен на познатост в неспециализираните среди, често биват употребявани преносно или развиват нови, нетерминологични значения на базата на метафора.

В семантиката им е напълно изключено наличието на конотация.

Голяма част от термините имат описателен характер. Те са сложни, съставни думи или устойчиви словосъчетания: *изотопно число, дестилирана вода, допълнителни ъгли, електроннолъчева тръба, корен квадратен, верижна реакция, магнитно поле, ятов преглас, солна киселина, натриев хлорид, въглероден двуокис, атмосферно налягане, координатна система, аритметична прогресия*. Тази описателност се налага от необходимостта понятието да се назове максимално прозрачно и изчерпателно, вътрешната форма да е видима и разбираема. Често в номинацията се използват собствени имена: *лудолфово число, питагорова теорема, Халеева комета, Менделеева таблица, брауново движение, Гайгер-Мюлеров брояч, закон на Архимед (Ом, Ленц, Бойл – Мариот, Ампер), ефект на Фарадей*. Термините изпълняват две основни функции: отразяват знанието в дадената област чрез ословесяване на основните научни понятия и осигуряват възможност за научна и професионална комуникация.

Тези специфични лексикални характеристики на термините невинаги са абсолютни. Затова и М. Попова въвежда разграничението „идеален термин“ и „реален термин“ (Попова 2011). Идеалният притежава всички изброени по-горе характеристики. Реалният термин може в практиката да добие някои неспецифични черти, като полисемия, конотация, синонимия, с което се приближава до нетерминологичната лексика. И тъй като термините не съществуват в някаква абстрактна среда, а биват употребявани, то вероятността да развият неприсъщи по принцип характеристики е напълно реална. Семиотичната асиметрия, която не би трябвало да се наблюдава при термините, всъщност се среща при много от тях. Макар и замислени като особен вид знаци, термините все пак представляват лексеми, които функционират подобно на останали-

те лексеми от езика. Според М. Попова всеки термин има следните три аспекта – понятийно-логически, семантичен и формален (Попова 1980, 1985). Понятийно-логическият е свързан с частното научно познание, което терминът обслужва, докато семантичният и формалният имат лингвистична природа и са свързани с устройството на езиковите знаци. Терминообразуването е частен случай на словообразуване и в този смисъл при него се прилагат същите похвати, както при образуването на думи нетермини. В етимологично отношение термините биват домашни (образувани с български съставки и по български модели) и заети от чужди езици, предимно от международната терминология, която е с гръко-латински произход. Много често на домашна почва се образува термин, в който са използвани утвърдени чужди компоненти, като *мега-*, *микро-*, *макро-*, *ултра-*. В последно време с голяма активност се ползва калкирането, което е обстойно анализирано от Д. Благоева (Благоева 2005). Като имаме предвид наблюденията на Кр. Симеонова (Симеонова 2012) по отношение на политическата терминология, можем да ги приложим към всяка терминологична система. Става въпрос за начините, по които възникват домашните термини в българския език. Основните начини са три:

- **морфологичен**, при който новият термин се оформя афиксално или чрез композиция (*съпартиец*, *оперативка*, *топлоизолация*, *ъглополовяща*, *закононарушител*, *иглотерапия*, *ъгломер*);
- **семантичен**, при който се преосмисля и специализира функционално дума от книжовния език (*звук*, *реч*, *партия*, *скорост*);
- **синтактичен**, при който терминът представлява словосъчетание (*ятов преглас*, *вокална хармония*, *Берлинска стена*, *моторно превозно средство*, *конституционна монархия*). Последният начин е особено ефективен, защото терминът, както споменахме, по принцип търси максимална точност и прозрачност на номинацията, а те се постигат по-лесно именно по описателен път чрез словосъчетания.

Българската терминология като цяло започва да се изгражда през Възраждането във връзка с образователните процеси и с написването на първите научни трудове. По същото време се обособяват и основните познавателни сфери. Развитието на научното познание и появата на нови професии в обществото водят до разширяване на терминологичния апарат. Изграждането на терминологичния речник става по няколко начина:

1. Чрез заемане на международни термини (*геометрия*, *философия*, *логика*, *лингвистика*, *астрономия*, *генетика*, *граматика*, *метафора*, *мажор*, *минор*, *флора*, *фауна*, *парадокс*, *оптика*, *рецептура*, *математи-*

ка, география, вокал, реставрация, реституция, имунитет, инфлация, консонант, анализ, синтез, хлорофил, косинус, синус, хипотенуза). Преобладаващата част от българската терминология принадлежи към международната терминологична лексика и в основата си е с гръцко-латински произход. Но с навлизането на модерните технологии в терминологията се наложиха и много термини от английски език. При някои от международните термини се наблюдава процес на метафоризация, който се запазва при заемането на термина: *folder* – папка, *file* – досие.

2. Чрез калкиране на чужд термин, при което може да се запазят и двата термина: *вокал* – гласен звук, *лингвистика* – езиковедство, *дескрипция* – описание, *полисемия* – многозначност, *експорт* – внос.

3. Чрез процес на първична номинация. Възможните терминообразователни похвати са различни: използване на чужди компоненти при словообразуването (*инфрачервени лъчи, инфразвук, ултразвук, макрорамки, мегазвезда, микрофилм, микропроцесор*); създаване на домашни термини чрез афиксация (*сглобка, разредител, летливост, смесител, проводник, запалимост, наколенник, твърдител, множител*); чрез композиция (*самоиндукция, водосъдържател, топлообмен, петолиние, толоустойчивост, яйцеклетка, звукоизолатор*), по описателен начин (*реципрочна величина, рициново масло, логаритмична линия, фотографска плътност, широкоъгълен обектив, свободен електрон, кафяви водорасли*).

4. Чрез вторична номинация, като се преосмислят и специализират функционално думи от общоупотребимата лексика (терминологизация, превръщане на общоупотребима дума в дума термин). Терминологизацията като словообразователен похват има широко приложение в българската терминология: *маса, сила, работа, енергия, скорост, събиране, изваждане, ускорение, мощност, съпротивление, кръг, ъгъл, триъгълник, квадрат, точка, отсечка, права, линия, деление, звезда, батерия, антена, предавател*. В изброените примери терминологизацията се изразява във включване на общоупотребима дума в състава на дадена терминологична система. Семантиката на думата се запазва и е една и съща в терминологично и нетерминологично отношение. Терминологизацията понякога се изразява и в поява на ново значение. Например: *глава* – ‘горната част на тялото’ и терм. ‘трансформиращ елемент от устройството на магнетофон’, *коляно* – ‘средната свивка на крака’ и терм. ‘свързващ елемент от ВиК инсталация’, *лице* – ‘предната част на човешката глава’ и термин в лингвистиката и геометрията. Една и съща дума може да означава различни понятия като термин и като общоупотребимо название:

транзистор – малък радиоприемник (разг.) // полупроводников електронен прибор за усилване на електричните сигнали (терм.);

алкохол – спиртно питие (разг.) // вид органично съединение (терм.);

сапун – твърдо, мазно вещество за миене и пране (разг.) // смес от натриеви или калиеви соли с мазнини (терм.);

белтък – белезникаво вещество около жълтъка на яйцето (разг.) // протеин, сложно азотно органично съединение с голяма молекулна маса (терм.).

Съществува и обратен процес на детерминологизация. При него даден термин излиза от социално ограничената си употреба и навлиза в масовата говорна практика – *периметър*, *полюс*, *зенит*, *инерция*, *апогей*, *аргумент*, *реакция*, *диагноза*, *афинитет*, *витамин*, *бактерия*, *вирус*, *инфекция*, *прелюдия*, *интермедия*, *темпо*, *ритъм*, *импулс*, *вакуум*, като се включва и в нетерминологична употреба. На детерминологизация се подлагат най-често термини от науки, които имат по-голяма обществена популярност и са относително познати и за неспециалисти. Процесите на терминологизация (формиране на терминологично значение) и детерминологизация (би трябвало под „детерминологизация“ да разбираме обратния процес – т.е. загубване на терминологичното значение, но тълкуването на термина може да бъде спорно, както ще видим по-нататък) са израз на вътрешносистемна лексикална динамика. Тези процеси представляват двата аспекта на взаимодействието между терминологичната и общоупотребимата лексика в рамките на книжовния език.

Под *терминологизация* разбираме преосмисляне на общоупотребими думи за нуждите на научното познание, в резултат на което те придобиват и терминологично значение или започват да функционират като термини (Попова 1985). Т.е. терминологизацията има два аспекта – функционален и семантичен. Функционална терминологизация има, когато общоупотребима дума се пренасочи към дадена терминологична система без промяна на значението (*ускорение*, *мощ*, *скорост*, *сила*, *напрежение*, *налягане*, *съпротивление*). Семантичният аспект е свързан с процес на семантична деривация и има вторичен номинативен характер. Терминологизацията обикновено не се отразява върху формалната структура на думата, това е главно функционално-семантична промяна. При тази промяна превръщането на думата в термин води до поява и на ново, терминологично, значение (вж. примерите *лице*, *коляно*, *глава* погоре). В преобладаващата част от изследванията в българското езикознание терминологизацията се свързва именно със семантично преосмисляне на общоупотребимата дума и възникването на ново, най-често

метафорично, терминологично значение. Терминологизацията не отменя първоначалното нетерминологично значение, с което думата продължава да се употребява в неспециализираната лексика. И при функционалната терминологизация, и при семантичната терминологизация всъщност има нещо общо: съществуващо в общоупотребимата лексика название се пренася върху понятие от някоя специална област на знанието. Това става в резултат на семантичното преосмисляне на общоупотребимата лексема и натоварването ѝ със специализирано значение или само чрез разширяване на функциите. Когато има семантично преосмисляне, най-често прилаганият механизъм е метафоричният.

Лопатка – 1. Малка лопата; 2. (терм.) Част от турбинен механизъм;

Контакт – 1. Пряка физическа връзка, допир; 2. (терм.) Съединяване на проводници в техническата мрежа; 3. (терм.) Приспособление за съединяване на проводници в електрическата мрежа;

Род – 1. Основна обществена единица в докласовото общество; 2. (терм. биол.) Таксономична единица в систематизацията на организмите; 3. (терм. лингв.) Граматична категория в някои езици;

Глава – 1. Най-горната част на човешкото тяло или предната част на тялото на животно; 2. (терм. астрон.) Предна заоблена и разширена част на комета; 3. (терм. анат.) Заоблено разширение в края на кост; 4. (терм. муз.) Заоблена част в горния край на инструмента, където се поставят ключовете за струните; 5. (терм. техн.) Машинен детайл, който заема главно място и към който се прикрепят други работещи части или инструменти;

Корен – 1. Подземната част на растение; 2. (терм.) Непроизводна част на думата, основна морфема; 3. (терм.) Радикал, израз на дробна степен;

Асимилация – 1. Претопяване, поглъщане на една народност от друга; 2. (терм.) Процес на усвояване от организма на поеманите вещества; 3. (терм.) Уподобяване на един звук с друг при съседство.

Под **детерминологизация** разбираме преминаване на термин от специализираната към общоупотребимата лексика. Основният въпрос, свързан с детерминологизацията, е при това преминаване извършва ли се семантична промяна на термина и каква е тя. Загубвайки терминологичните си характеристики, в качеството си на общоупотребима лексема термините могат да се употребяват и преносно, да добият конотация, което не е присъщо на лексемата термин. С. Колковска посочва два начина, по които се интерпретира понятието „детерминологизация“ (Колковска 2017). Първо, като преминаване на термин в общоупотребимата лексика без промяна в значението. Това е разширяване всъщ-

ност на функционалната сфера, обслужвана от лексемата. Даден термин излиза от социално ограничената си употреба и навлиза в масовата говорна практика. Става въпрос за популяризиране на термина, при което той вече не се използва в специализирана среда, а става общоизвестен. Това разширяване на употребата обаче не е свързано със семантична промяна, т.е. терминът е познат на широк кръг хора именно с терминологичното си значение. На такава известност се поддават обикновено термини от науки, които имат по-голяма обществена популярност или имат досег с живота на обществото – политология, музика, история, география, медицина, литература, социология, психология, но не са изключени и термини от точните природо-математически науки. Например: *хоспитализация, визитация, електорат, епитет, депресия, аранжимент, кавър, координати, демокрация, капитализъм, феодализъм, торнадо, температура*. Второ, терминът преминава в общоупотребимата лексика с ново, нетерминологично значение. Това води до полисемия, тъй като терминологичното и нетерминологичното значение са равноправни части от семантиката на думата. Затова и терминът „детерминологизация“ е малко подвеждащ – той насочва към разбиране, изразяващо се в загубване на терминологичното значение, а всъщност няма такава промяна. Терминологичното значение се запазва, но в неспециализиран контекст думата се употребява с друго значение. Отново се разширява функционалната сфера, но това разширяване вече е съпроводено и от формиране на ново лексикално значение. Като примери за детерминологизация в този смисъл С. Колковска посочва примерите: *колапс, вакуум, клонинг, дивидент, абдикация, тунинг, допинг, шаман, гуру, реанимация* и др. Ето и някои от примерите за нетерминологична употреба, които авторката дава: *демографски колапс, реанимиране на селското стопанство, тунинговано момиче* и др. Отбелязани са и основните тенденции в процеса на детерминологизация: висока скорост на навлизане в общоупотребимата лексика, висока фреквентност в речта, разширяване на съчетаемостта. В заключение С. Колковска отбелязва, че детерминологизацията обогатява книжовния език с нови изразни средства и води до интелектуализация на езика. За особено важно смятаме уточнението, че преминаването на термини в общоупотребимата лексика става както с номинативна цел, така и за изразяване на оценъчност (Колковска 2017: 8 – 16).

Според нас за същинска детерминологизация можем да говорим само в случаите, в които терминът е преминал в общоупотребимата лексика с ново номинативно значение. В почти всички регистрирани употреби на термини в нетерминологичен контекст обаче става въпрос не за

ново значение, а за експресивна, образна употреба на термина. Метафората няма номинативен, а експресивен характер. Тя, разбира се, като всяка преносна употреба се базира на терминологичното значение, но внася експресивен елемент:

периметър (терм.) – сумата от дължините на страните на геометрична фигура // (нетерм.) сфера на влияние (*Кибератаки извън твоя периметър* – www.economic.bg);

полюс (терм.) – всяка от двете крайни точки на оста, около която се върти Земята // (нетерм.) противоположност на нещо (*Дали и в отношенията между мъжете и жените различните полюси се привличат със силата на магнит?* – www.dw.com);

зенит (терм.) – най-високата точка в небесната сфера // (нетерм.) кулминационна точка на нещо (*Съветските гросмайстори тогава са в зенита на славата си* – <https://books.google.bg/books/>);

инерция (терм.) – свойство на телата да запазват първоначалното си състояние на покой или равномерно движение, докато някоя външна сила не промени това състояние // (нетерм.) – бездействие, неинициативност (*Животът по инерция прилича на автопилота в автомобилите – дава ви възможност да мислите по-малко* – <http://www.missbloom.bg>);

апогей (терм.) – най-отдалечената от Земята точка от орбитата на Луната // (нетерм.) – връх, най-висока точка в разволя на нещо (*В тези страници на романа личната драма на Лазар достига апогея си* – <https://books.google.bg/>);

диагноза (терм.) – лекарско заключение за болестта и състоянието на пациента // (нетерм.) – преценка за същността на някакво явление (*Търпимостта ни е сведена до санитарен минимум и това е тежката диагноза, която ни помага да игнорираме ясните послания на психологическото си отклонение като общество!* – <https://fakti.bg/>);

прелюдия (терм.) – уводна част към по-голяма музикална творба // (нетерм.) – въстъпителна част, подготовка за нещо (*Изборите – прелюдия към голяма промяна на евроинституциите* – <https://www.dnes.bg/eu/>);

импулс (терм.) – мигновено движение, разпространяващо се по невроните под въздействието на възбудители; протичане на ток в електрическа верига за кратко време // (нетерм.) – подтик към нещо (*Емил Георгиев: Ще дадем нов импулс за обновление на ЕС* – <https://duma.bg/>);

катализатор (терм.) – вещество, което променя скоростта на химичната реакция, елемент от изпускателната система на автомобила // (нетерм.) – фактор, който улеснява или ускорява осъществяването на нещо (*Високоскоростните електронни съобщителни мрежи са гръб-*

накът на цифровата икономика и представляват съществен катализатор за развитието на всяко едно общество – <http://esribulgaria.com/>);

гуру (терм.) – духовен наставник в индуизма // (нетерм.) – човек, чиито възгледи и идеи се възприемат безрезервно от широк кръг хора (*Червеният гуру Юрий Асланов призна позора на БСП* – <https://pik.bg/>);

орбита (терм.) – затворена крива, по която се движи небесно тяло, космически кораб // (нетерм.) – област на действие, на влияние („*България в орбитите на модернизацията*“, авт.: Г. Димитров, 1995, УИ „Св. Климент Охридски“);

абдикация (терм.) – личен акт на монарх, който се отказва от трона // (нетерм.) отказ (*Р. Радев: Оставката сега е абдикация от отговорност* – <https://btvnovinite.bg/>).

Справката в Речник на българския език (РБЕ) показва, че т.нар. „детерминологизирано значение“ всъщност има признаци на речева преносна употреба и е белязано с марката „прен.“, което според установената в лексикографията практика означава, че не е настъпила лексикализация на значението. И според нас в разгледаните по-горе примери става въпрос за преносна употреба на термин, при която се губи терминологичността и лексемата придобива конотация в новия контекст. Съществуват обаче и лексеми, при които е запазено първоначалното терминологично значение, след което се е формирало и ново, нетерминологично. В лексикографията различните значения са представени като равноправни и без конотативен елемент. Сравни примерите:

Ъгъл – 1. (терм.) Част от равнина между две прави линии, които изхождат от една точка; 2. Кът, къоше.

Кълбо/сфера – 1. (терм.) Тяло с повърхност, на която всички точки са еднакво отдалечени от центъра; 2. Предмет с такава форма, топка; 3. Навита прежда с такава форма.

Пирамида – 1. (терм.) Геометрично тяло, многостен със съединени в общ връх триъгълни страни; 2. Монументална каменна гробница, в която са погребвани древните египетски фараони.

Наблюденията върху случаите, определяни като терминологизация и детерминологизация, показват, че при тях появата на ново значение е метафорично обусловена. Спорен остава въпросът за степента на лексикализация на новото значение.

Някои учени приемат и съществуването на процес на ретерминологизация (наричан също терминологизация на термини), при който се извършва пренасяне на термин или терминоелемент от една научна област, сфера, дисциплина в друга с пълно или частично преосмисляне на значението (Петкова 2010, Симеонова 2012, Колковска 2011). Ето

примера на Е. Петкова за ретерминологизация: *адаптация* (биол.) ‘съвкупност от приспособителни реакции на организма, които запазват нормалното му съществуване при променени условия на средата’. На първия етап терминът се е детерминологизирал, като в общоупотребимата лексика има значение ‘приспособяване към условията на околната среда’ (РБЕ, 1: 186). На следващия етап детерминологизираният термин се терминологизира вторично в друга терминологична система със значение *адаптация* (техн.): ‘при технически системи – натрупване и използване на информация за законите на изменение състоянието на управляван обект или условията на управление’ (Петкова 2010: 53). Този процес е известен с две различни названия в българското терминознание. Л. Манолова го нарича „терминологизация на термини“ (Манолова 1984), а Е. Петкова и С. Колковска предпочитат да говорят за „ретерминологизация“ (Петкова 2011, Колковска 2011). Според Л. Манолова ретерминологизацията води до междусистемна омонимия, при която си взаимодействат две отделни лексикални единици – изходният термин и възникналият от него термин (*дроб*¹ – медицински термин, и *дроб*² – математически термин) (Манолова 1984). Всъщност има немалко термини, функциониращи едновременно в няколко терминологични системи, и е трудно да се проследи тяхното движение и да се определи дали става въпрос за терминологична омонимия, или за ретерминологизация. Например терминът *морфология* се употребява в езикознанието, анатомията, геологията; терминът *редукция* – в химията и лингвистиката, терминът *резонанс* – в химията, физиката и музиката, терминът *корен* – в езикознанието, биологията и математиката. Можем да се върнем и към някои от посочените по-горе примери – *асимиляция*, *корен*, *глава*, *род*, *лице*. Като примери за ретерминологизация, при която не става въпрос за терминологична омонимия, а за развитие на нови семи в значението на лексемата, С. Колковска посочва термините: *донор* (мед.) – ‘човек, от чийто организъм се взема кръв за преливане или тъкани и органи за присаждане на болен’ → (иконом.) – ‘финансова институция или организация, която е заемодател или дарител на парични средства’; *вирус* (биол., мед.) – ‘микроскопичен неклетъчен организъм, причинител на заразни болести, който се състои от нуклеинова киселина и белтъчна обвивка и се размножава в живата клетка, като използва материал от клетката гостоприемник’ → (иконом.) – ‘похват в интернет рекламата, при който рекламни материали се изпращат до група от потребители, като се разчита те да препратят информацията до свои познати по електронната си поща’ (Колковска 2011: 6). Бихме добавили и *вирус* (комп. техн.) – ‘злонамерена компютърна програма, която се вмъква в

друга програма или файл'. Почти всички примери, посочвани като случай на ретерминологизация, са всъщност случаи на омонимия според нас. Трудно е да се проследи динамиката на думата, движението от една научна сфера в друга. Терминът „ретерминологизация“ навежда на мисълта за вторичен терминологичен процес, което в повечето случаи е недоказуемо. Факт е, че един и същ знак може да се включва като термин в различни терминологични системи, но това би могло да се интерпретира не като нова терминологизация, а като процес на пренасяне на термин от една система на базата на сходство в значението. Например терминът *морфология* и в лингвистиката, и в анатомията се отнася до формите на явленията.

Развоят на новите технологии, информатиката и комуникацията доведе до появата на нови термини – както заети, така и вторично преосмислени лексеми. Появата им се обуславяше от новите факти и отношения в материалната култура. Поради специфичната си семантика, свързана с определен отрязък от действителността, те са в по-голямата си част чужди думи с международна употреба: *файл, джисесем, есемес, банкомат, мобифон, сървър, интернет, принтер, плейстейшън, дивиди, сиди, имейл, провайдър, фонокарта, дебитна карта, кредит, сайт* и др. под. По-рядко това са калкирани или терминологизирани по пътя на вторичната номинация лексеми – *меню, икона, мишка, памет*. От друга страна, обществената достъпност на новите технологии бързо доведе до детерминологизация на тези лексеми и навлизането им в масовата говорна практика, а денотатите им се превърнаха в част от битието на голяма част от българите.

ЛИТЕРАТУРА

- Благоева 2005:** Благоева, Д. *Аспекти на калкирането в най-новия период от развитието на българския език.* [Blagoeva, D. *Aspekti na kalkiraneto v nau-noviya period ot razvitiето na balgarskiya ezik.*] София: ИК „Галик“, 2005.
- Колковска 2011:** Колковска, С. Семантични неологизми в съвременната българска терминология, възникнали чрез ретерминологизация. [Kolkovska, S. *Semantichni neologizmi v savremennata balgarska terminologiya, vazniknali chrez reterminologizatsiya.*] // *Езиковедски изследвания в чест на проф. Сийка Спасова-Михайлова.* София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 2011, 517 – 530.
- Колковска 2017:** Колковска, С. Детерминологизацията като източник на нови значения в съвременния български език. [Kolkovska, S. *De-*

terminologizatsiyata kato iztochnik na novi znacheniya v savremenniya balgarski ezik.] // *Български език*, 2017, 3, 3 – 18.

Манолова 1984: Манолова, Л. *Българска терминология*. [Manolova, L. *Balgarska terminologiya*.] София: Народна просвета, 1984.

Петкова 2011: Петкова, Е. Терминологизация – значение и дефиниция. [Petkova, E. *Terminologizatsiya – znachenie i definitya*.] // *Многообразие в единството*. София: Съюз на учените в България, 2011, 2, 88 – 92.

Попова 1980: Попова, М. Актуални проблеми на българската терминология. [Popova, M. *Aktualni problemi na balgarskata terminologiya*.] // *Годишник на Софийския университет „Климент Охридски“*. Факултет по славянски филологии, т. 74, 3, 1980, 290 – 296.

Попова 1985: Попова, М. *Термини – словосъчетания*. [Popova, M. *Termini – slovosachetaniya*.] // София: БАН, 1985.

Попова 2011: Попова, М. Социални конотации на термина. [Popova, M. *Sotsialni konotatsii na termina*.] // *Езикът и социалният опит, Проблеми на социолингвистиката*, т. 10. Велико Търново: ИК „Знак 94“, 46 – 51.

Попова 2012: Попова, М. *Теория на терминологията*. [Popova, M. *Teoriya na terminologiyata*.] Велико Търново: ИК „Знак’94“, 2012.

РБЕ: *Речник на българския език* [Rechnik na balgarskiya ezik], <http://ibl.bas.bg/rbe/> (посетено на 1 – 5 декември 2017).

Симеонова 2012: Симеонова, Кр. *За някои активни процеси в съвременната българска политическа терминология*. [Simeonova, Kr. *Za nyakoi aktivni protsesi v savremennata balgarska politicheska terminologiya*.] // *Магията на думите*. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 2012, 203 – 211.